

Pielikums. LATVIJAS VIDES PASĀKUMU PROGRAMMA

1. IEVADS

Saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 1308/2013¹ 36. panta 1. punktu dalībvalstīm, kurām ir atzītas ražotāju organizācijas, jāizstrādā vispārējos noteikumus, kas attiecas uz augļu un dārzeņu ražotāju organizāciju darbībām vides jomā, ar kurām tās var pretendēt uz atbalstu saskaņā ar to darbības programmās paredzētajiem pasākumiem (turpmāk – vides programma).

Saskaņā ar Regulas Nr. 2017/892² 3. panta 1. punktu, vides programmai jāietver piemērojamie nosacījumi, kuri ir spēkā dalībvalstī, kā arī sarakstu (kas nav visaptverošs) ar darbībām vides jomā un šīs darbības var attiekties uz:

- a) agrovīdes un klimata vai bioloģiskās lauksaimniecības pasākumiem, kuri ir noteikti Lauku attīstības programmā³ (turpmāk – LAP);
- b) ieguldījumiem, kuri uzlabo apkārtējo vidi;
- c) citām darbībām ar pozitīvu ietekmi uz vidi.

Attiecībā uz katru vidi saudzējošo darbību, kas ir minēti b) un c) apakšpunktā, norāda:

- darbības pamatojumu, balsoties uz tās ietekmi uz vidi, un
- konkrētas saistības, ko darbība ietver.

Vides programmas mērķis ir definēt iepriekš minētās prasības, pamatojoties gan uz Latvijas vides aizsardzības prioritātēm, gan ņemot vērā Latvijas augļu un dārzeņu sektora īpatnības un ietekmi uz vidi minētajās nozarēs.

Saskaņā ar regulas Nr.1308/2013 33. panta 5. punktu ražotāju organizācijām darbības programmā jāiekļauj:

- 1) vismaz divus vidi saudzējošus pasākumus; vai
- 2) vismaz 10 % no darbības programmas izdevumiem ir jānovirza vidi saudzējošiem pasākumiem.

Ja vismaz 80 % no ražotāju organizācijas biedriem ir pakļauti vienai vai vairākām identiskām agrovīdes un klimata vai bioloģiskās lauksaimniecības saistībām saskaņā ar LAP, tad šo saistību skaits kā vides aizsardzības pasākumu, kā minēts iepriekš punktā (a). Tas attiecas, piemēram, ja vismaz 80 % no ražotāju organizācijas biedriem īsteno pasākumu „*Bioloģiskā lauksaimniecība*” un

¹ Eiropas Parlamenta un Padomes 2013. gada 17. decembra Regula (ES) Nr. 1308/2013, ar ko izveido lauksaimniecības produktu tirgu kopīgu organizāciju un atceļ Padomes Regulas (EEK) Nr. 922/72, (EEK) Nr. 234/79, (EK) Nr. 1037/2001 un (EK) Nr. 1234/2007

² Komisijas Īstenošanas 2017. gada 13. marta Regula (ES) Nr. 2017/892, ar ko nosaka noteikumus par Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 1308/2013 piemērošanu attiecībā uz augļu un dārzeņu un pārstrādātu augļu un dārzeņu nozari

³ Latvijas Lauku attīstības programma 2014.–2020. gadam.

„Agrovide un klimats” aktivitātē “Vidi saudzējošu metožu pielietošana dārzkopībā” saskaņā ar Lauku attīstības programmu.

Īstenojot vidi saudzējošos pasākumus, tiek īstenotas Regulas (ES) 2017/891⁴ 30. panta nosacījumi.

2. VIDI SAUDZĒJOŠU PASĀKUMU PRIORITĀTES ŅEMOT VĒRĀ AUGĻU UN DĀRZEŅU NOZARU SPECIFIKU

Ūdens:

Lauksaimnieciskajā darbībā ūdens loma ir milzīga. Tomēr jāņem vērā, ka pasaulē kvalitatīvi ūdens resursi nākotnē kļūs mazāk pieejami, tādēļ to saglabāšana svarīga arī vietās, kur ūdens trūkums nav raksturīgs.

Direktīva 2000/60/EK⁵ (turpmāk - Ūdens pamatdirektīva) nosaka tiesisko regulējumu ūdens resursu aizsardzībai un atjaunošanai visā Eiropā un ūdens ilgtspējīgas lietošanas nodrošināšanai ilgtermiņā.

Latvijā Ūdens pamatdirektīvas prasības ir iestrādātas Ūdens apsaimniekošanas likumā, ir pieņemti vairāki citi normatīvie akti ūdens vides un ūdens kvalitātes aizsardzībai, kā arī izstrādāti upju baseinu apgabalu apsaimniekošanas plāni. Šajos plānos ietverta ūdeņu stāvokļa analīze, cilvēka darbības izraisīto slodžu un ietekmju novērtējums un ūdens lietošanas ekonomiskā analīze. Plānos definēti ūdeņu kvalitātes mērķi un iekļauta pasākumu programma mērķu sasniegšanai.

Direktīvā 91/676/EEC⁶ (turpmāk - Nitrātu direktīva) noteiktais mērķis ir samazināt un novērst ūdeņu piesārņojumu ar nitrātiem, kas cēlušies no lauksaimnieciskās darbības. Nitrātu direktīvā ir izvirzīta prasība dalībvalstīm sagatavot labas lauksaimniecības prakses nosacījumus, noteikt īpaši jutīgās teritorijas, no kurām piesārņojums ar slāpekļa savienojumiem nonāk īpaši jutīgos ūdeņos un kurās tāpēc noteiktas papildu prasības šī piesārņojuma ierobežošanai, kā arī īstenot direktīvas pasākumus, lai ierobežotu slāpekļa savienojumu nonākšanu ūdeņos.

Valsts sabiedrība ar ierobežotu atbildību „Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs” saskaņā ar noteikumiem Nr. 834⁷, kuri ir izstrādāti balstoties uz Nitrātu direktīvas prasībām, organizē nitrātu monitoringu virszemes un pazemes ūdeņos. Saskaņā ar noteikumiem Valsts augu aizsardzības dienests (turpmāk – dienests) nitrātu monitoringu īpaši jutīgajās teritorijās veic katru gadu, bet pārējā Latvijas teritorijā dienests ik gadu nosaka nitrātu un citu slāpekļa savienojumu

⁴ Komisijas Deleģētā 2017. gada 13. marta Regula (ES) Nr. 2017/891, ar ko Eiropas Parlamenta un Padomes regulu (ES) Nr. 1308/2013 papildina attiecībā uz augļu un dārzeņu un pārstrādātu augļu un dārzeņu nozari un Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 1306/2013 papildina attiecībā uz sodiem, kas piemērojami minētajās nozarēs, un groza Komisijas Īstenošanas regulu (ES) Nr. 543/2011.

⁵ Eiropas Parlamenta un Padomes 2000. gada 23. oktobra Direktīva 2000/60/EK, ar ko izveido sistēmu Kopienas rīcībai ūdens resursu politikas jomā (turpmāk - Ūdens pamatdirektīva).

⁶ Eiropas Savienības Ministru padomes 1991. gada 12. decembra direktīvā 91/676/EEC “Par ūdeņu aizsardzību pret piesārņojumu ar nitrātiem, kas cēlušies no lauksaimnieciskās darbības”.

⁷ Ministru Kabineta 2014. gada 23. decembra noteikumi Nr. 834 „Noteikumi par ūdens un augsnes aizsardzību no lauksaimnieciskās darbības izraisīta piesārņojuma ar nitrātiem”.

koncentrācijas ūdeņos, lai novērtētu ūdens kvalitātes ilglaicīgas pārmaiņas un nodrošinātu papildu informāciju par lauksaimnieciskās darbības ietekmi uz ūdeņu piesārņojumu valstī. Pieļaujamā nitrātu (jonu NO_3^-) koncentrācija atbilstoši noteikumiem Nr. 834 ir 50 mg/l (kas atbilst 11,3 mg/l slāpekļa (N) koncentrācijai). Lai arī Ūdens pamatdirektīvas tvērums ir plašāks, noteikumi Nr. 834 attiecas galvenokārt uz lauksaimnieciskās izcelsmes nitrātiem un to radīto piesārņojumu, savukārt ūdens resursu un kvalitātes aizsardzību no cita veida ietekmes nosaka Ūdens apsaimniekošanas likums, likums "Par piesārņojumu", likums "Par zemes dzīlēm", "Aizsargjoslu likums" un uz to pamata izdotie normatīvie akti.

Saskaņā ar "Aizsargjoslu likumu" ir noteiktas platības, kuru uzdevums ir pasargāt vidi un cilvēku no kāda objekta kaitīgās ietekmes. Piemēram, minētais likums nosaka prasību izveidot aizsargjoslas gar ūdenstecēm un ūdenstilpēm, kurās, cita starpā ir noteikts aizliegums lietot ķīmiskos augu aizsardzības līdzekļus un mēslošanas līdzekļus, taču nav aizliegts šīs joslas apstrādāt vai tajās ražot lauksaimniecības produktus.

Nemot vērā, ka galvenie ūdeņu piesārņojuma avoti ir mēslošanas līdzekļu un augu aizsardzības līdzekļu pārpalikumu izskalošanās no augsnes, organisko un neorganisko vielu pārveidošanās un transformācijas procesi, vides programmā nepieciešams paredzēt atbalstu tādiem vidi saudzējošiem pasākumiem, kas mazinātu noteci no lauksaimniecības zemēm (piemēram, starpkultūru sēja un zaļmēslojuma iestrāde atklātajā laukā, buferjoslu izveidei u.tml. darbībām).

Liela uzmanība ir jāpievērš arī ūdens resursu saudzīgai izmantošanai, kas ir viens no ilgtspējīgas lauksaimniecības ekosistēmas nosacījumiem. Atklātā lauka dārzeņu audzēšanā izmanto lielākoties tādas laistīšanas sistēmas, ar kurām ūdens tiek izsmidzināts virs kultūraugu platības. Šāda ūdens resursu izmantošana nav sevišķi efektīva, jo karstā laikā daļa no laistīšanai izmantotā ūdens, nokļūstot uz grunts, iztvaiko, tajā pat neiesūcies. Līdz ar to, lai kultūraugiem nodrošinātu veģetācijai optimālu mitruma režīmu, tiek izlietots liels ūdens daudzums. Arī segto platību (siltumnīcu) dārzeņu audzēšanai tiek patērēti ievērojami ūdens daudzumi, tādēļ ir nepieciešams ieviest un izmantot jaunas, modernākas un efektīvākas ūdens izmantošanas tehnoloģijas, un jāveicina pasākumi, kas palīdz samazināt izmantojamā ūdens daudzumu.

Bioloģiskā daudzveidība:

Bioloģiskās daudzveidības saglabāšanai nepieciešams veicināt vidi saudzējošu augu aizsardzības metožu izmantošanu augļu un dārzeņu ražošanā. Bioloģiskās daudzveidības priekšnoteikums ir veselīga augsne, kas ir dabiska un dzīva vienība ar daudzveidīgu floru un faunu, tādēļ atbalstāmas ir audzēšanas metodes, kurās produktu ražošanā nelieto vai arī lieto reģistrētās devās ķīmiski sintezētas vielas kultūraugu mēslošanai un augu aizsardzības pasākumu veikšanai.

Integrētā augu aizsardzība ir viens no veidiem, kā saglabāt bioloģisko daudzveidību. 2009. gada 21. oktobrī tika pieņemta Direktīva 2009/128/EK⁸, kuras

⁸ Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 21. oktobra Direktīva 2009/128/EK, ar kuru nosaka Kopienas sistēmu pesticīdu ilgtspējīgas lietošanas nodrošināšanai.

prasības bija jāievieš līdz 2011. gada 29. novembrim, bet atsevišķas prasības, t.sk., integrētās augu aizsardzības, 2014. gadā. Direktīvā minētie integrētās augu aizsardzības vispārīgie principi un prasības Latvijā ir noteiktas noteikumos Nr.1056⁹. Šīs prasības, kuras ir uzskaitītas vides programmas pielikumā, ir obligātas visiem profesionālajiem augu aizsardzības līdzekļu lietotājiem, kā arī personām, kam nav apliecības otrās reģistrācijas klases augu aizsardzības līdzekļu iegādei un lietošanai, bet kuras izmanto sniegtos pakalpojumus augu aizsardzības jomā.

Viens no integrētās augu aizsardzības elementiem ir kaitēkļu dabīgo ienaidnieku jeb entomofāgu (plēsēju, parazītu u.c.) izmantošana ķīmisko insekticīdu vietā. Entomofāgu sugas pavairo specializētajās laboratorijās, bet daudzas entomofāgu sugas mīt arī savvaļā. Tāpat savvaļā mīt vairākas kukaiņu apputeksnētāju sugas. Ir atbalstāmi pasākumi, kuri veicina savvaļas entomofāgu un apputeksnētāju savairošanos dārzu un lauku tuvumā.

Gaisa piesārņojošo vielu un siltumnīcefekta gāzu emisijas:

2009. gada 29. aprīlī tika pieņemts klimata un enerģētikas tiesību aktu kopums ar mērķi nodrošināt, ka Eiropas Savienības (turpmāk – ES) dalībvalstis kopā līdz 2020. gadam samazina siltumnīcefekta gāzu emisijas (turpmāk – SEG) par 20 % salīdzinot ar 1990. gada SEG emisiju apjomu, par 20 % efektīvāk izmanto enerģiju un nodrošina, ka no atjaunojamiem energoresursiem saražotā enerģija kopumā veido 20 % no kopējā enerģijas galapatēriņa.

Klimata un enerģētikas tiesību aktu kopums nosaka Latvijai jaunas, augstākas prasības atjaunojamo energoresursu izmantošanai, kur no atjaunojamiem energoresursiem saražotās enerģijas īpatsvaram jābūt līdz 40% no kopējā enerģijas galapatēriņa, t.sk. 10% transportā, kā arī SEG emisiju ierobežošanai.

Tādēļ arī dārzenkopības nozarē, gan segtajās, gan atklātajās platībās, ir jāievieš pasākumi, kuri veicina efektīvu enerģijas un zemes resursu izmantošanu, nodrošinot produktu ar augstu pievienoto vērtību ražošanu, nepalielinot gaisa piesārņojošo vielu un SEG emisiju apjomu.

Atkritumu apsaimniekošana:

Atkritumu novēršana pirms to rašanās ES vides politikā noteikta kā galvenā prioritāte atkritumu hierarhijā. Tai seko atkritumu sagatavošana atkārtotai izmantošanai, pārstrāde, cita veida reģenerācija, ar enerģijas ieguvu un apglabāšana atkritumu poligonos. Līdz 2020. gadam ES plāno samazināt apglabājamo bioloģiski noārdāmo atkritumu daudzumu līdz 35% no 1995. gadā apglabātā bioloģiski noārdāmo sadzīves atkritumu kopapjoma (pēc svara)¹⁰.

Tādējādi augu audzēšanai ir svarīgi, piemēram, izmantot polietilēna mulčplēvi, kas bioloģiski noārdās, sasaistes materiālu un bioloģiski noārdāmu substrātu, kā arī pārstrādāt bioloģiskās ražošanas atlikumus un bioloģiskos sadzīves atkritumus, lai ražotu kompostu.

⁹ Ministru kabineta 2009. gada 15. septembra noteikumi Nr.1056 "Lauksaimniecības produktu integrētās audzēšanas, uzglabāšanas un marķēšanas prasības un kontroles kārtība".

¹⁰ Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāns 2013.- 2020. gadam.

3. PROGRAMMAS MĒRĶU DEFINĒŠANA

Vides programma izstrādāta saskaņā ar ES Kopējās lauksaimniecības politikas (turpmāk – KLP) reformu rezultātā izvirzītajiem ilgtermiņa stratēģiskiem mērķiem:

- 1) lauksaimniecības konkurētspēja;
- 2) dabas resursu ilgtspējīgas apsaimniekošanas un klimata politika;
- 3) līdzsvarota teritoriālā attīstība lauku apvidos.

Lai sasniegtu ar vidi un tās saudzēšanu saistītos KLP mērķus, ir noteiktas vairākas ES lauku attīstības prioritātes, starp kurām ir arī:

- atjaunot, saglabāt un uzlabot ar lauksaimniecību saistītās ekosistēmas;
- veicināt resursu efektīvu izmantošanu un atbalstīt pāreju uz klimata pārmaiņām sagatavotu mazoglekļa ekomomiku lauksaimniecības nozarē.

Tādejādi ievērojot KLP mērķus, vides programmai jāsekmē uzlabojumi šādās jomās: bioloģiskā daudzveidība un ekoloģiski vērtīgu lauksaimniecības sistēmu un tradicionālo lauksaimniecības ainavu saglabāšana, ūdens efektīva izmantošana un piesārņojuma mazināšana, klimata izmaiņu novēršana.

Nemot noteiktās vides aizsardzības prioritātes, kā arī augļu un dārzeņu ražošanas nozaru specifiku un to ietekmi uz vidi, ražotāju organizāciju darbības programmās jāiekļauj tādi vidi saudzējoši pasākumi, kuru mērķi ir:

- a) ilgtspējīga ūdens izmantošana un aizsardzība;
- b) bioloģiskās daudzveidības uzturēšana un saglabāšana;
- c) gaisa piesārņojošo vielu un SEG emisiju ierobežošana;
- d) atkritumu rašanās novēršana un to apsaimniekošanas attīstība.

4. VIDĪ SAUDZĒJOŠU PASĀKUMU VISPĀRĒJĀS PRASĪBAS DARBĪBAS PROGRAMMĀS

Vides saudzējošie pasākumi tiek īstenoti saskaņā ar Regulas Nr. 2017/892 3. panta noteiktajām prasībām un šīs programmas 5. nodaļā minēto vidi saudzējošo pasākumu sarakstu.

Ražotāju organizācijai darbības programmā jāiekļauj vidi saudzējoši pasākumi, kuri pārsniedz:

- a) savstarpējās atbilstības obligātos standartus, kuri ir noteikti saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 1306/2013 93. un 94. pantu un noteikumu Nr.126¹¹ 8. nodaļu un 5. pielikumu;

¹¹ Ministru kabineta 2015. gada 10. marta noteikumi Nr.126 "Tiešo maksājumu piešķiršanas kārtība lauksaimniekiem"

- b) prasības attiecībā uz lauksaimnieciskās zemes uzturēšanu kultūraugu audzēšanai piemērotā stāvoklī, kas noteiktas saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 1307/2013 4. panta 1. punkta c) apakšpunkta ii) un iii) punktiem un noteikumu Nr.126 65. un 67. punktu;
- c) mēslošanas un augu aizsardzības līdzekļu lietošanas prasības, kuras noteiktas valsts normatīvajos aktos;
- d) citas attiecīgās obligātās prasības attiecībā uz vidi un tā saudzēšanu, kuras ir noteiktas valsts normatīvajos aktos.

Vidi saudzējoši pasākumi ir:

- 1) darbības, kas ir identiskas agrovides un klimata vai bioloģiskās lauksaimniecības saistībām saskaņā ar LAP;
- 2) saskanīgas un papildinošas darbības vides jomā, kas īstenotas saskaņā ar ražotāju organizācijas darbības programmu un ko atbalsta saskaņā ar LAP, un kuras uzņēmis ražotāju organizācijas biedrs;
- 3) ieguldījumi, kuri uzlabo apkārtējo vidi un citas darbības ar pozitīvu ietekmi uz vidi, kas minēts šīs programmas nodaļā.

Par videi labvēlīgiem ieguldījumiem ir tiesības saņemt atbalstu, ja atbilst Regulas (ES) Nr. 2017/892 3. panta 3.punkta prasībām.

Gadījumos, kad vides pasākumi cits citu papildina un ir saderīgi - tos var apvienot. Ja apvieno vides pasākumus, kas nav ieguldījumi materiālajos aktīvos, atbalsta apmērā ņem vērā konkrētos apvienošanas rezultātā negūtos ienākumus un radušās papildu izmaksas.

Piešķirot atbalstu par vides darbībām, tiek nodrošināta Regulas (ES) Nr. 2017/891 30. panta prasību ievērošana.

5.VIDI SAUDZĒJOŠU PASĀKUMU SARAKSTS

5.1. Ilgtspējīga ūdens izmantošana un aizsardzība

5.1.1. pasākums: nokrišņu ūdens savākšana un laistīšanas ūdens atkārtota izmantošana segtajās platībās

Mērķis:

Samazināt ūdens patēriņu, izmantojot nokrišņu ūdeni un slēgtās apūdeņošanas sistēmu.

Pamatojums:

Ūdens resursu saudzīga izmantošana ir viens no ilgtspējīgas lauksaimniecības nosacījumiem, tādēļ nepieciešams veicināt pasākumus, kuri samazina kultūraugu audzēšanā izmantotā ūdens daudzumu. Segto platību dārzu audzēšanai patērē ievērojamus ūdens daudzumus, tādēļ ir jāveicina ražotāju organizācijas veikt ieguldījumus iekārtās un būvēs, kuras ļauj savākt nokrišņus no siltumnīcu jumtiem, attīrīt tos, dezinficēt un uzglabāt, un pēc tam izmantot šo ūdeni kultūraugu laistīšanai, kā arī iekārtās, kuras ļauj savākt laistīšanai izmantoto ūdeni, attīrīt to, dezinficēt, uzglabāt, veikt ūdens analīzes, lai noteiktu barības elementu koncentrāciju tajā, un izmantot atkārtotai laistīšanai.

Saistības:

Atbalstu piešķir, ja ražotāju organizācija ir uzņēmusies šādas saistības:

- iegādes, uzstādīšanas (iekārtas montāža) un projektēšanas (piem., skices, skiču projekta, tehniskā projekta) izmaksas iekārtām, kas ļauj savākt nokrišņu ūdeni no siltumnīcu jumtiem un izmantot laistīšanai segtajās platībās;
- iegādes, uzstādīšanas (iekārtas montāža) un projektēšanas (piem., skices, skiču projekta, tehniskā projekta) izmaksas iekārtām, kas ļauj attīrīt un/vai dezinficēt lietusūdeni (filtri un dezinfektori var būt atsevišķas iekārtas vai apvienoti vienā iekārtā);
- iegādes, uzstādīšanas (iekārtas montāža) un projektēšanas (piem., skices, skiču projekta, tehniskā projekta) izmaksas iekārtām, lai izveidotu slēgtās apūdeņošanas ūdens sistēmu.

Visos gadījumos ražotāju organizācijai jānodrošina iekārtu uzturēšanu, izmantošanu un jāparedz uzstādītās apūdeņošanas sistēmas lietošana visā iekārtas uzraudzības periodā. Iekārtas uzturēšana un izmantošana uzraudzības periodā (vismaz pieci gadi) ir obligāta prasība, kas nepretendē uz atbalstu.

Tiesības uz atbalstu ir ierobežotas. Iekārtām to uzraudzības periodā ir jāļauj samazināt apūdeņošanai nepieciešamo ūdens izmantošanas apjomu par vismaz 15 %, ko apliecinās kvalificēta iestāde vai eksperts, pamatojoties uz iekārtas tehnisko specifikāciju. Pieņemams arī zemāks ūdens lietošanas samazinājums, vismaz 7 %

uzraudzības perioda laikā, ja ieguldījums sniedz vismaz vēl vienu labumu videi, piemēram, enerģijas izmantošanas vai mēslošanas līdzekļu samazināšana.

Nav pieļaujamas investīcijas apūdeņojamo platību palielināšana, izņemot Regulas Nr. 2017/892 3. panta 4. punkta 4. daļas b) apakšpunktā minētos gadījumus.

Attaisnojamās izmaksas:

Izdevumi, kas saistīti ar jaunu iekārtu iegādi, uzstādīšanu (iekārtas montāža) un projektēšanu (dokumentācijas process, kas nepieciešamas, lai uzstādītu jauno iekārtu, piemēram, skices, skiču projekta, tehniskā projekta izstrāde).

Atbalsta apjoma aprēķināšana:

Pamatojoties uz ieguldījuma faktiskajām izmaksām un Regulas Nr.1308/2013 34. panta nosacījumiem.

Ja ieguldījumi tiek aizstāti, aizstāto ieguldījumu atlikušo vērtību:

- a) pieskaita ražotāju organizācijas darbības fondam vai
- b) atņem no aizstāšanas izmaksām.

5.1.2. pasākums: efektīvāka laistīšanas ūdens izmantošana

Mērķis:

Samazināt ūdens patēriņu, izmantojot efektīvāku apūdeņošanas sistēmu iekārtu.

Pamatojums:

Atklātā lauka dārzeņu audzēšanā izmanto lielākoties tādas laistīšanas sistēmas, ar kurām ūdens tiek izsmidzināts virs kultūraugu platības. Šāda ūdens resursu izmantošana nav sevišķi efektīva, jo karstā laikā daļa izmantotā ūdens, nokļūstot uz grunts, iztvaiko, tajā pat neiesūcies. Līdz ar to, lai kultūraugiem nodrošinātu veģetācijas laikā optimālu mitruma režīmu, tiek patērēts liels ūdens daudzums.

Arī segtajās platībās kultūraugu audzēšanai un mēslošanai tiek patērēts ievērojams ūdens daudzums, tādēļ nepieciešams veikt pasākumus esošo laistīšanas iekārtu nomaiņai ar ekonomiskākām attiecībā uz ūdens patēriņu.

Saistības:

Atbalstu piešķir, ja ražotāju organizācija ir uzņēmusies šādu saistību:

- ūdens taupošo apūdeņošanas sistēmu iekārtas iegādes, uzstādīšanas (iekārtas montāža) un projektēšanas (piemēram, skices, skiču projekta, tehniskā projekta) izmaksas, aizstājot esošās iekārtas.

Iekārtu uzturēšana un izmantošana uzraudzības periodā (vismaz pieci gadi) ir obligāta prasība, kas nepretendē uz atbalstu.

Tiesības uz atbalstu ir ierobežotas. Iekārtām to uzraudzības periodā ir jāļauj samazināt apūdeņošanai nepieciešamo ūdens izmantošanas apjomu par vismaz 15 %, ko apliecinās kvalificēta iestāde vai eksperts, pamatojoties uz iekārtas tehnisko specifikāciju. Pieņemams arī zemāks ūdens lietošanas samazinājums, vismaz 7 % uzraudzības perioda laikā, ja ieguldījums sniedz vismaz vēl vienu labumu videi, piemēram, enerģijas izmantošanas vai mēslošanas līdzekļu samazināšana.

Ja tiek īstenoti ieguldījumi pilienvēida apūdeņošanas vai līdzīgās sistēmās, tad tām ir jānodrošina vismaz 5% ūdens izlietojuma samazinājums salīdzinājumā ar patēriņu pirms ieguldījuma.

Nav pieļaujamas investīcijas apūdeņojamo platību palielināšana, izņemot Regulas Nr. 2017/892 3. panta 4. punkta 4. daļas b) apakšpunktā minētos gadījumus

Attaisojamās izmaksas:

Izdevumi, kas saistīti ar jaunu iekārtu iegādi, uzstādīšanu (iekārtas montāža) un projektēšanu (dokumentācijas process, kas nepieciešamas, lai uzstādītu jauno iekārtu, piemēram, skices, skiču projekta, tehniskā projekta izstrāde).

Atbalsta apjoma aprēķināšana:

Pamatojoties uz ieguldījuma faktiskajām izmaksām un Regulas Nr.1308/2013 34. panta nosacījumiem.

Ja ieguldījumi tiek aizstāti, aizstāto ieguldījumu atlikušo vērtību:

- a) pieskaita ražotāju organizācijas darbības fondam vai
- b) atņem no aizstāšanas izmaksām.

5.1.3. pasākums: ieguldījumi atkārtotai ūdens izmantošanai dārzeņu un augļu mazgāšanai un pirmapstrādei vai laistīšanai

Mērķis:

Samazināt ūdens patēriņu, veicot ūdens uzkrāšanu, attīrīšanu, dezinfekciju un, atkārtoti izmantojot dārzeņu un augļu mazgāšanai, pirmapstrādei vai laistīšanai, kā arī inventāra un iekārta mazgāšanai.

Pamatojums:

Augļu un dārzeņu mazgāšanas un pirmapstrādes procesā, sagatavojot tos realizācijai, tiek patērēts ievērojams ūdens daudzums, tādēļ šī pasākuma mērķis ir nodrošināt ūdens uzkrāšanu, attīrīšanu, dezinfekciju un atkārtotu izmantošanu dārzeņu un augļu mazgāšanai, pirmapstrādei vai laistīšanai, kā arī inventāra un iekārtu mazgāšanai, tādējādi veicinot ūdens patēriņa samazināšanu.

Saistības:

Atbalstu piešķir, ja ražotāju organizācija ir uzņēmusies šādu saistību:

- iegādes, uzstādīšanas (iekārtas montāža) un projektēšanas (piemēram, skices, skiču projekta, tehniskā projekta) izmaksas iekārtām, lai vāktu, uzglabātu,

dezinficētu un atkārtoti izmantotu ūdeni augļu un dārzeņu mazgāšanai, pirmapstrādei vai laistīšanai, kā arī inventāra un iekārtu mazgāšanai.

Iekārtas uzturēšana un izmantošana uzraudzības periodā (vismaz pieci gadi) ir obligāta prasība, kas nepretendē uz atbalstu.

Tiesības uz atbalstu ir ierobežotas. Iekārtām to uzraudzības periodā ir jāļauj samazināt augļu un dārzeņu mazgāšanai, pirmapstrādei vai laistīšanai, kā arī inventāra un iekārtu mazgāšanai nepieciešamo ūdens izmantošanas apjomu par vismaz 15 %, ko apliecinās kvalificēta iestāde vai eksperts, pamatojoties uz iekārtas tehnisko specifikāciju. Pieņemams arī zemāks ūdens lietošanas samazinājums, vismaz 7% amortizācijas perioda laikā, ja ieguldījums sniedz vismaz vēl vienu labumu videi, piemēram, enerģijas izmantošanas samazināšanu.

Attaisnojamās izmaksas:

Izdevumi, kas saistīti ar jaunu iekārtu iegādi, uzstādīšanu (iekārtas montāža) un projektēšanu (dokumentācijas process, kas nepieciešamas, lai uzstādītu jauno iekārtu, piemēram, skices, skiču projekta, tehniskā projekta izstrāde).

Atbalsta apjoma aprēķināšana:

Pamatojoties uz ieguldījuma faktiskajām izmaksām un Regulas Nr.1308/2013 34. panta nosacījumiem.

Ja ieguldījumi tiek aizstāti, aizstāto ieguldījumu atlikušo vērtību:

- a) pieskaita ražotāju organizācijas darbības fondam vai
- b) atņem no aizstāšanas izmaksām.

Demarkācija ar LAP:

LAP ELFLA pasākumi	Vides programma	Nošķirtība
	5.1.1. pasākums: nokrišņu ūdens savākšana un laistīšanas ūdens atkārtota izmantošana segtajās platībās	
	5.1.2. pasākums: efektīvāka laistīšanas ūdens izmantošana	
	5.1.3. pasākums: ieguldījumi atkārtotai ūdens izmantošanai dārzeņu un augļu mazgāšanai	

		programmas ietvaros.
--	--	-------------------------

5.2. Bioloģiskās daudzveidības uzturēšana un saglabāšana

5.2.1. pasākums: *bioloģisko augu aizsardzības līdzekļu un kaitēkļu dabisko ienaidnieku lietošana*

Mērķis:

Optimizēt ķīmisko augu aizsardzības līdzekļu lietošanu, izmantojot alternatīvās kaitīgo organismu ierobežošanas metodes.

Pamatojums:

Atsevišķos augļu un dārzeņu integrētās audzēšanas posmos kaitīgo organismu ierobežošanai ķīmisko augu aizsardzības līdzekļu vietā var izmantot alternatīvās kaitīgo organismu ierobežošanas metodes - mikrobioloģiskos augu aizsardzības līdzekļus, vai arī dzīvus organismus saturošos augu aizsardzības līdzekļus, kas satur kaitēkļu dabiskos ienaidniekus (piemēram, plēsējus, kaitēkļu parazītus). Kaitēkļu monitoringam un to izķeršanai nelielās platībās iespējams izmantot līmes lamatas ar feromonu dispanseriem. Samazinot ķīmisko augu aizsardzības līdzekļu lietošanu, tiek mazināta negatīvā ietekme uz vidi.

Saistības:

Atbalstu piešķir, ja ražotāju organizācija ir uzņēmusies šādu saistību:

- bioloģisko augu aizsardzības līdzekļu un materiālu un/ vai kaitēkļu dabisko ienaidnieku iegāde un lietošana.

Minimālais pieļaujamais saistību ilgums ir pieci gadi. Ja darbības programma ir īsāka par pieciem gadiem, saistības jāpagarina nākamajā darbības programmā.

Šis pasākums nevar tikt apvienots ar LAP pasākumiem „Bioloģiskā lauksaimniecība” vai “Agrovide un klimats” aktivitātē ”Vidi saudzējošu metožu pielietošana dārzkopībā”.

Attaisnojamās izmaksas:

Faktiskie izdevumi (rēķini) par bioloģisko augu aizsardzības līdzekļu un materiālu un/ vai kaitēkļu dabisko ienaidnieku iegādi.

Atbalsta apjoma aprēķināšana:

Pamatojoties uz faktiskajām iegādes papildu izmaksām par produktiem un / vai materiāliem, salīdzinot ar integrēto augu aizsardzības metožu izmaksām un iespējamo negūto peļņu no pasākuma un Regulas Nr.1308/2013 34. panta nosacījumiem.

5.2.2. pasākums: augu aizsardzības līdzekļu lietošanas optimizēšana

Mērķis:

Optimizēt augu aizsardzības līdzekļu lietošanu, izmantojot lēmuma atbalsta sistēmu.

Pamatojums:

Pamatota augu aizsardzības līdzekļu lietošana samazina augu aizsardzības līdzekļu patēriņu un negatīvu ietekmi uz vidi. Ar lēmuma atbalsta sistēmu var kontrolēt kaitīgo organismu izplatību un lietot augu aizsardzības līdzekļus, kad ir sasniegts šo organismu kaitīguma kritiskais sliekšnis.

Saistības:

Atbalstu piešķir, ja ražotāju organizācija ir uzņēmusies šādu saistību:

- augu aizsardzības līdzekļu lietošanas optimizēšanai nepieciešamo produktu, materiālu un aprīkojuma (ieskaitot piemērotos feromonus un slazdus, prognozēšanas iekārtas, meteoroloģiskās stacijas un nepieciešamās programmatūras) iegāde un uzstādīšana.

Iekārtas uzturēšana un izmantošana uzraudzības periodā (vismaz pieci gadi) ir obligāta prasība, kas nepretendē uz atbalstu.

Minimālais pieļaujamais saistību ilgums ir pieci gadi. Ja darbības programma ir īsāka par pieciem gadiem, saistības jāpagarina nākamajā darbības programmā.

Šis pasākums nevar tikt apvienots ar LAP pasākumiem „Bioloģiskā lauksaimniecība” vai “Agrovide un klimats” aktivitātē ”Vidi saudzējošu metožu pielietošana dārzkopībā”, izņemot meteoroloģisko staciju un nepieciešamās programmatūras iegādi.

Attaisnojamās izmaksas:

Faktiskie izdevumi (rēķini) par feromonu, slazdu, prognozēšanas iekārtu, meteoroloģisko staciju un nepieciešamās programmatūras iegādi.

Atbalsta apjoma aprēķināšana:

Pamatojoties uz faktiskajām iegādes izmaksām par produktiem un / vai materiāliem, salīdzinot ar integrēto augu aizsardzības metožu izmaksām un iespējamo negūto peļņu no pasākuma un Regulas Nr.1308/2013 34. panta nosacījumiem.

Pamatojoties uz meteoroloģisko staciju faktiskajām izmaksām un Regulas Nr.1308/2013 34. panta nosacījumiem.

5.2.3. pasākums: ekoloģiski nozīmīgu platību veidošana

Mērķis:

Uzlabot saimniecības vispārējo vides līmeni, izveidojot ekoloģiski nozīmīgas platības.

Pamatojums:

KLP nosacījumi attiecībā uz platību maksājumiem paredz, ka papildus vienotajam platību maksājumam katra saimniecība saņems papildu maksājumu par hektāru, ja tā izmanto klimatam un videi labvēlīgu lauksaimniecības praksi.

Dalībvalstīm 30% no tiešo maksājumu finansējuma jāizmanto šim “zaļināšanas” maksājumam. Lai sasniegtu minēto prasību, ir paredzēti trīs galvenie pasākumi: a) kultūraugu dažādošana; b) esošo ilggadīgo zālāju saglabāšana; c) ekoloģiski nozīmīgas platības (turpmāk – ENP) saglabāšana.

Saimniecībās ar ievērojamu aramzemes izmantošanas intensitāti, kādas ir augļu un dārzeņu nozarē, jāveicina tādu pasākumu izmantošana, kas samazina augu barības vielu, trūdvielu un augu aizsardzības līdzekļu izskalošanos no augsnes virsējām kārtām. Ekoloģiski nozīmīgu platību veidošana palīdz uzlabot saimniecības vispārējo vides līmeni, jo īpaši attiecībā uz bioloģisko daudzveidību, augsnes un ūdens kvalitātes uzlabošanu, ainavu saglabāšanu un klimata pārmaiņu mazināšanas un pielāgošanās mērķu sasniegšanu, šādu ietekmi uz vidi augļu un dārzeņu nozarē var sasniegt ar ekoloģiski nozīmīgu platību:

- papuvē esoša zeme;
- ainavas elementi (zeme zem dižkokiem, alejām un dižakmeņiem, grupā augoši koki un koku un krūmu puduri, dīķi, grāvji);
- starpkultūras;
- laukmales vai buferjoslas.

Augļu un dārzeņu ražotāji būtu jāmudina veidot iepriekšminētās ekoloģiski nozīmīgās platības arī tad, ja saskaņā ar normatīvajiem aktiem uz ražotāju neattiecas ekoloģiski nozīmīgas platības izveides prasība.

Attaisnojamie pasākumi:

Ražotāju organizācijas biedram savā saimniecībā ir jāizveido ekoloģiski nozīmīga platība - papuvē esoša zeme, ainavas elementi, starpkultūras, laukmales vai buferjoslas saskaņā ar Regulas Nr. 1307/2013¹² 46. panta 2. punkta a), c), d) un i) apakšpunktiem un noteikumu Nr. 126 11.4. nodaļu.

Pasākums ir attiecināms sekojošos gadījumos:

- 1) ja, piesakoties vienotajam platības maksājumam, saskaņā ar normatīvajiem aktiem uz ražotāju organizācijas biedru neattiecas ekoloģiski nozīmīgas platības izveides prasība zaļināšanas maksājuma prasību nodrošināšanai, tam savā

¹² Eiropas Parlamenta un Padomes 2013. gada 17. decembris Regula (ES) Nr. 1307/2013, ar ko izveido noteikumus par lauksaimniekiem paredzētiem tiešajiem maksājumiem, kurus veic saskaņā ar kopējās lauksaimniecības politikas atbalsta shēmām, un ar ko atceļ Padomes Regulu (EK) Nr. 637/2008 un Padomes Regulu (EK) Nr. 73/2009

saimniecībā ir jāizveido ekoloģiski nozīmīga platība vismaz 2% no saimniecības aramzemes;

- 2) ja, piesakoties vienotajam platības maksājumam, saskaņā ar normatīvajiem aktiem uz ražotāju organizācijas biedru attiecas ekoloģiski nozīmīgas platības izveides prasība zaļināšanas maksājuma prasību nodrošināšanai, tam savā saimniecībā ir jāizveido ekoloģiski nozīmīga platība - vismaz 7% no saimniecības aramzemes.

Saistības:

Ražotāju organizācijas biedrs īsteno ekoloģiski nozīmīgas platības izveides prasību - papuvē esoša zeme, ainavas elementi, starpkultūras, laukmales vai buferjoslas saskaņā ar Regulas Nr. 1307/2013¹³ 46. panta 2. punkta a), c), d) un i) apakšpunktiem un noteikumu Nr. 126 11.4. nodaļu, ja:

- piesakoties vienotajam platības maksājumam, saskaņā ar normatīvajiem aktiem uz ražotāju organizācijas biedru neattiecas ekoloģiski nozīmīgas platības izveides prasība zaļināšanas maksājuma prasību nodrošināšanai, tad tam savā saimniecībā ir jāizveido ekoloģiski nozīmīga platība - vismaz 2% no saimniecības aramzemes;
- piesakoties vienotajam platības maksājumam, saskaņā ar normatīvajiem aktiem uz ražotāju organizācijas biedru attiecas ekoloģiski nozīmīgas platības izveides prasība zaļināšanas maksājuma prasību nodrošināšanai, tad tam savā saimniecībā ir jāizveido lielāka ekoloģiski nozīmīga platība - vismaz 7% no saimniecības aramzemes.

Vides pasākuma ietvaros ekoloģiski noszīmīgu platību veidošanai nav paredzēts finansiāls atbalsts.

Attaisnojamās izmaksas:

Nav.

Atbalsta apjoma aprēķināšana:

Nav.

5.2.4. pasākums: Augu daļu analīžu veikšana

Mērķis:

Optimizēt minerālmēsļu daudzumu, pamatojoties uz augu daļu analīžu rezultātiem.

Pamatojums:

Kultūraugu mēslošana notiek balstoties uz mēslošanas plānu, kas ir izstrādāts, ņemot par pamatu augšņu agroķīmiskās izpētes rezultātus vai augsnes analīzes un

¹³ Eiropas Parlamenta un Padomes 2013. gada 17. decembris Regula (ES) Nr. 1307/2013, ar ko izveido noteikumus par lauksaimniekiem paredzētiem tiešajiem maksājumiem, kurus veic saskaņā ar kopējās lauksaimniecības politikas atbalsta shēmām, un ar ko atceļ Padomes Regulu (EK) Nr. 637/2008 un Padomes Regulu (EK) Nr. 73/2009

attiecīgā kultūrauga prasību pēc barības vielām. Tomēr jānorāda, ka mēslošanas plānā norādītās papildmēslojuma devas ir aptuvenas, līdz ar to nereti kultūraugs saņem lielākas devas, nekā attiecīgajā attīstības fāzē tam būtu nepieciešams.

Lai noteiktu precīzākas papildmēslojuma devas un tādejādi samazinot augsnē iestrādāto minerālmēslojuma daudzumu, var izmantot augu daļu analīžu rezultātus. Augu daļu analīze ir precīzākais veids, lai noteiktu augu barības elementu koncentrāciju kultūraugā. It īpaši tas ir noderīgs gadījumos, kad uz auga daļām ir parādījušās it kā barības elementu trūkuma pazīmes, taču patiesībā faktiskais iemels var būt cits, piemēram, kaitēkļi, augu slimības, nepiemērots augsnes mitruma režīms vai nelabvēlīgi laika apstākļi.

Saistības:

Atbalstu piešķir, ja ražotāju organizācija ir uzņēmusies šādu saistību:

- augu daļu (lapu un stumbra) analīžu veikšana akreditētās laboratorijās.

Attaisnojamās izmaksas:

Faktiskie izdevumi (rēķini) par augu daļu analīžu veikšanu un paraugu nosūtīšanu uz laboratoriju.

Atbalsta apjoma aprēķināšana:

Pamatojoties uz faktiskajām izmaksām un Regulas Nr.1308/2013 34. panta nosacījumiem.

5.2.5. pasākums: Minerālā slāpekļa noteikšana

Mērķis:

Optimālā slāpekļa normu lietošana, pamatojoties uz akreditētas laboratorijas augšņu analīžu rezultātiem.

Pamatojums:

Lai nepieļautu lauksaimniecības produkcijas un vides piesārņojumu ar nitrātiem, galvenais priekšnosacījums ir optimālu slāpekļa normu lietošana. Nosakot kultūraugu vajadzību pēc slāpekļa, parasti ņem vērā plānoto ražu, slāpekļa iznesi, augsnes organiskās vielas saturu, slāpekļa izmantošanās koeficientus no iestrādātajiem organiskajiem mēslošanas līdzekļiem u.c. Būtisks rādītājs slāpekļa vajadzības noteikšanai ir minerālā slāpekļa saturs augsnē, atjaunojoties kultūraugu veģetācijai. Tas ir mainīgs lielums, kuru ietekmē daudz un dažādi faktori, piemēram, sniega segas biezums, nokrišņu daudzums rudens-ziemas periodā, gaisa temperatūra, perioda garums starp veģetācijas perioda beigām un veģetācijas atjaunošanos, augsnes granulometriskais stāvs u.c. Zinot minerālā slāpekļa saturu augsnē konkrētā laukā, atjaunojoties veģetācijai, iespējams veikt pamatotu slāpekļa vajadzības korekciju, attiecīgi to palielinot vai samazinot.

Lai noteiktu minerālo slāpekli konkrētā laukā, ir jāveic pasākumu komplekss: augsnes paraugu ņemšana ar speciālām zondēm 0-60 cm slānī un nogādāšana

laboratorijā speciālās aukstumsomās, testēšana akreditētā laboratorijā, iegūto rezultātu matemātiska apstrāde un attiecīgu rekomendāciju slāpekļa vajadzības korekcijai piemērošana.

Saistības:

Atbalstu piešķir, ja ražotāju organizācijas biedrs ir uzņēmies šādas saistības:

- noteikt konkrētā laukā vai laukos augsnes minerālo slāpekli (amonija un nitrātu) 0 – 60 cm slānī agri pavasarī vai veģetācijas perioda laikā;
- nodrošināt kultūraugu mēslošanu atbilstoši slāpekļa saturam augsnē atjaunojoties kultūraugu veģetācijai;
- nodrošināt informāciju par paraugu ņemšanas punktu koordinātām, laboratoriju testēšanas pārskatus un mēslošanas vajadzības korekcijas aprēķinu pieejamību.

Attaisnojamās izmaksas:

Akreditētas laboratorijas paraugu noņemšana, analīžu veikšana un konsultanta pakalpojumi minerālā slāpekļa aprēķinam un slāpekļa normas korekcijai.

Atbalsta apjoma aprēķināšana:

Pamatojoties uz faktiskajām izmaksām un Regulas Nr.1308/2013 34. panta nosacījumiem.

5.2.6. pasākums: portatīvie mēraparāti vai to komplekti augsnes un ūdens ķīmiskā sastāva noteikšanai

Mērķis:

Optimizēt mēslošanas devu, balstoties uz portatīvo mēraparātu vai to komplektu iegūtajiem analīžu rezultātiem.

Pamatojums:

Kaut arī augļu un dārzeņu audzētāji veic augsnes agroķīmisko izpēti un augu lapu analīzi, aprēķinātas mēslojuma devas efektivitāte ir atkarīga no augsnes vai ūdens skābuma reakcijas (pH), kopējās sāļu koncentrācijas (EC) un barības elementu satura augsnē vai laistāmajā ūdenī. No laistāmā ūdens pH un EC ir atkarīga atsevišķo elementu uzņemšanās augā, maksimālā mēslojuma deva un piemērotākā mikroelementu helāta formas izvēle.

Lai operatīvi noteiktu šos rādītājus, tiek izmantoti portatīvie mēraparāti vai to komplekti (portatīvās laboratorijas vairāku jonu noteikšanai). Šādu mēraparātu lietošana palīdz precizēt nepieciešamu mēslojuma devu un novērš neefektīvu, pārmērīgu vai nesabalansētu mēslojuma lietošanu, kā atklātā laukā, tā siltumnīcās.

Saistības:

Atbalstu piešķir, ja ražotāju organizācijas biedrs ir uzņēmies šādu saistību:

- portatīvo mēraparātu vai to komplektu iegāde un uzstādīšana.

Iekārtas uzturēšana, izmantošana un kalibrēšana uzraudzības periodā (vismaz pieci gadi) ir obligāta prasība, kas nepretendē uz atbalstu.

Attaisnojamās izmaksas:

Faktiskie izdevumi (rēķini) par augsnes un ūdens ķīmiskā sastāva noteikšanas portatīvo mēraparātu vai to komplektu iegādi.

Atbalsta apjoma aprēķināšana:

Pamatojoties uz ieguldījuma faktiskajām izmaksām un Regulas Nr.1308/2013 34. panta nosacījumiem.

5.2.7. pasākums: precīzā lauksaimniecība

Mērķis:

Optimizēt augu aizsardzības un mēslošanas devas, pamatojoties uz precīzās lauksaimniecības kvalitatīvajiem rādītājiem.

Pamatojums:

Šobrīd tradicionāls lauksaimniecības ietvaros, lauki tiek uzskatīti par auglības ziņā homogēnām platībām, kuru raksturo vidējie rādītāji, piemēram, vidējais mēslošanas apjoms uz hektāra, neņemot vērā katra nogabala īpatnības. Lai samazinātu saimniekošanas rezultātā radītās sekas videi, katrs lauks būtu uztverams kā heterogēns, sastāvošs no dažādiem nogabaliem ar dažādu augu aizsardzības, mēslošanas līdzekļu nepieciešamību utt. Izmantojot ar Globālās Pozicionēšanas Sistēmu (turpmāk-GPS) aprīkotu iekārtu un tehniku (tai skaitā bezpilota lidaparātus lauku videonovērošanas veikšanai), kas savlaicīgi konstatē, analizē un attiecīgi reaģē uz platības kvalitatīvo īpašību izmaiņām, samazinātu atsevišķu platību pārmēslošanu, augu aizsardzības ķīmikāliju pārdozēšanu un citādu nevēlamu neapzinātu rīcību, kas savukārt samazinātu lauksaimnieciskās darbības nevēlamo ietekmi uz apkārtējo vidi un klimata pārmaiņām.

Saistības:

Atbalstu piešķir, ja ražotāju organizācija ir uzņēmusies šādas saistības:

- nodrošināt augu mēslošanas un augu aizsardzības līdzekļu lietošanu atbilstoši katra heterogēnā lauka datu reģistrācijas kartēm GPS sistēmā;
- jaunas ar GPS aprīkotas iekārtas un tehnikas (tai skaitā bezpilota lidaparātus lauku videonovērošanas veikšanai) iegāde un uzstādīšana.

Iekārtas uzturēšana un izmantošana uzraudzības periodā (vismaz pieci gadi) ir obligāta prasība, kas nepretendē uz atbalstu.

Tiesības uz atbalstu ir ierobežotas. Ieguldījumiem to uzraudzības periodā, kas ir pieci gadi pēc to iegādes, ir jāļauj samazināt vides piesārņojuma avota (mēslošanas līdzekļi, augu aizsardzības līdzekļi) patēriņu par vismaz 15 %, ko apliecinās kvalificēta iestāde vai eksperts, pamatojoties uz iekārtas tehnisko specifikāciju.

Pieņemams arī zemāks enerģijas patēriņa samazinājums, vismaz 7 % iepriekšminētā perioda laikā, ja ieguldījums paredz citus vides ieguvumus.

Attaisojamās izmaksas:

Faktiskie izdevumi (rēķini) par GPS aprīkotām iekārtām un tehniku (tai skaitā bezpilota lidaparātus lauku videonovērošanas veikšanai).

Atbalsta apjoma aprēķināšana:

Pamatojoties uz GPS aprīkoto iekārtu un tehniku faktiskajām izmaksām un Regulas (EK) Nr.1308/2013 34. panta nosacījumiem.

5.2.8. pasākums: augu apputeksnēšanas ar dabiskām metodēm ieviešana

Mērķis:

Saglabāt vai atjaunot vietējās floras bioloģisko daudzveidību, izmantojot apputeksnēšanas kukaiņus apstādītajās platībās.

Pamatojums:

Apputeksnēšanas kukaiņu, piemēram, bišu un kameņu, ieviešanu apstādītajās platībās veicina vietējās floras bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu vai atjaunošanu.

Saistības:

Stropu un apputeksnēšanas kukaiņu iegāde, uzstādīšana un lietošana vai to noma (augu apputeksnēšana ar dabiskām metodēm).

Attaisojamās izmaksas:

Faktiskie izdevumi (rēķini) par stropu un apputeksnēšanas kukaiņu iegādi vai nomu.

Atbalsta apjoma aprēķināšana:

Pamatojoties uz stropu un citu materiālu faktiskajām izmaksām un Regulas (EK) Nr.1308/2013 34. panta nosacījumiem.

Demarkācija ar LAP:

LAP ELFLA pasākumi	Vides programma	Nošķirtība
	5.2.2. pasākums: augu aizsardzības līdzekļu lietošanas optimizēšana	
	5.2.6. pasākums: portatīvie mēraparāti vai to komplekti augsnes un ūdens ķīmiskā sastāva noteikšanai	

	5.2.7. pasākums: precīzā lauksaimniecība	atbalsts Lauku attīstības programmas 2014.-2020.gadam ietvaros augļu un dārzeņu sektorā nepārklāsies ar atbalstu šīs programmas ietvaros.
--	--	---

5.3. Gaisa piesārņojošo vielu un SEG emisiju ierobežošana

5.3.1. pasākums: siltuma zudumu samazināšana segtajās platībās

Mērķis:

Samazināt siltumu zudumus un CO₂ emisijas daudzumu, nomainot siltumnīcas segumu vai uzstādot siltuma aizturošos ekrānus.

Pamatojums:

Novecojuša vai bojāta siltumnīcu seguma dēļ rodas siltuma zudumi. Lai augiem nodrošinātu veģetācijas periodā optimālu temperatūru, nepieciešams lielāks kurināmā daudzums. Lai samazinātu siltuma zudumus un CO₂ emisiju daudzumu, kas siltumnīcu apkures rezultātā nonāk atmosfērā, nepieciešams veikt pasākumus siltumnīcu segumu nomaiņai. Viens no siltuma zudumu samazināšanas veidiem siltumnīcās ir siltumnīcu seguma maiņa vai arī siltumu aizturošu ekrānu uzstādīšana. Pētījumi rāda, ka atkarībā no siltuma ekrāna veida un materiāla, ziemas mēnešos siltuma zudumus var samazināt no 30 līdz pat 60 %.

Saistības:

Atbalstu piešķir, ja ražotāju organizācija ir uzņēmusies šādas saistības:

- siltumnīcas seguma nomaiņa uz efektīvāku siltumizolējošu materiālu aizstājot esošo;
- siltuma ekrānu iegāde un uzstādīšana.

Abos gadījumos atbalsta saņēmējam jānodrošina ieguldījumu uzturēšana un izmantošana visā uzraudzības periodā (vismaz pieci gadi), kas ir obligāta prasība un nepretendē uz atbalstu.

Tiesības uz atbalstu ir ierobežotas. Ieguldījumiem to uzraudzības periodā, kas ir pieci gadi pēc to iegādes, ir jāļauj samazināt apkurināšanai nepieciešamās enerģijas patēriņu par vismaz 15 %, ko apliecinās eksperts, pamatojoties uz ieguldījumu tehnisko specifikāciju. Pieņemams arī zemāks enerģijas patēriņa

samazinājums, vismaz 7 % iepriekšminētā perioda laikā, ja ieguldījums paredz papildu labumu videi, piemēram, samazināt gaisa piesārņojošo vielu vai SEG emisijas.

Attaisnojamās izmaksas:

Izdevumi (rēķini) saistībā ar ieguldījumiem par siltumnīcas segumu un jaunu siltuma ekrāna iegādi, uzstādīšanu un projektēšanu.

Atbalsta apjoma aprēķināšana:

Pamatojoties uz ieguldījuma faktiskajām izmaksām un Regulas Nr.1308/2013 34. panta nosacījumiem.

Ja ieguldījumi tiek aizstāti, aizstāto ieguldījumu atlikušo vērtību:

- a) pieskaita ražotāju organizācijas darbības fondam vai
- b) atņem no aizstāšanas izmaksām.

5.3.2. pasākums: efektīva kurināmā izmantošana segtajās platībās

Mērķis:

Paaugstināt kurināmā izmantošanas efektivitāti segtajās platībās, uzstādot siltuma akumulācijas tvertnes.

Pamatojums:

Lai veģētācijas periodā saglabātu vienmērīgu gaisa temperatūru siltumnīcās, tās apkurina visu diennakti. Pavasara mēnešos, kad laiks kļūst saulaināks, siltumnīcās strauji pieaug gaisa temperatūra, tāpēc nepieciešams strauji samazināt apsildīšanai izmantotā ūdens temperatūru. Tā kā apkures sistēmās ir daudz ūdens, strauji samazināt tā temperatūru nav iespējams. Viens no risinājumiem ir siltuma akumulācijas tvertnes uzstādīšana. Respektīvi, dienā saulainā laikā, pieaugot siltumnīcās gaisa temperatūrai, daļa no siltumnīcu apkures sistēmā esošā ūdens, tiek novadīts speciālā siltuma akumulācijas tvertnē, kura, pateicoties tā lielajam izmēram, un siltuma saglabāšanas spējām, neļauj ūdenim atdzist. Vakarā, kad kļūst vēsāks, ūdens no siltuma akumulācijas tvertnes atkal tiek iesūkņēts apkures sistēmā, tādejādi nav nepieciešams izlietot papildus kurināmo, lai paaugstinātu siltumnīcā gaisa temperatūru. Siltuma akumulācijas tvertnes uzstādīšana siltumnīcās ļauj samazināt apkurei nepieciešamo enerģijas daudzumu.

Saistības:

Atbalstu piešķir, ja ražotāju organizācija ir uzņēmusies šādu saistību:

- siltuma akumulācijas tvertnes iegāde un uzstādīšana.

Iekārtas uzturēšana un izmantošana uzraudzības periodā (vismaz pieci gadi) ir obligāta prasība, kas nepretendē uz atbalstu.

Tiesības uz atbalstu ir ierobežotas. Uzstādītajai siltuma akumulācijas tvertnei to uzraudzības periodā, kas ir pieci gadi pēc to iegādes, ir jāļauj samazināt apkurināšanai nepieciešamās enerģijas patēriņu par vismaz 15 %, ko apliecina eksperts, pamatojoties uz iekārtas tehnisko specifikāciju. Atbalstāmi ir ieguldījumi, kas nodrošina vismaz 7% samazinājumu, ko aprēķina ieguldījuma uzraudzības periodā salīdzinājumā ar iepriekšējo stāvokli, ja minētie ieguldījumi sniedz vismaz vēl vienu labumu, piemēram, papildus apkurināšanai nepieciešamajam enerģijas patēriņam samazina arī gaisa piesārņojošo vielu vai SEG emisijas.

Attaisnojamās izmaksas:

Izdevumi (rēķini) saistībā ar ieguldījumiem par siltuma akumulācijas tvertnes iegādi, uzstādīšanu un projektēšanu.

Atbalsta apjoma aprēķināšana:

Pamatojoties uz ieguldījuma faktiskajām izmaksām un Regulas Nr.1308/2013 34. panta nosacījumiem.

Ja ieguldījumi tiek aizstāti, aizstāto ieguldījumu atlikušo vērtību:

- a) pieskaita ražotāju organizācijas darbības fondam vai
- b) atņem no aizstāšanas izmaksām.

5.3.3. pasākums: atjaunojamās enerģijas izmantošana

Mērķis:

Samazināt fosilā kurināmo iekārtu izmantošanu segtajās platībās, aizstājot tās ar atjaunojamo enerģiju kurināmā iekārtām.

Pamatojums:

Atjaunojamo energoresursu izmantošana tā vietā, lai izmantotu neatjaunojamo enerģiju, ir viens no ilgtspējīgas lauku attīstības pamatnosacījumiem.

Tā kā dārzeņu (it sevišķi segtajās platībās) audzēšana ir ļoti energoietilpīgs pasākums, nepieciešams veikt pasākumus esošo energoiekārtu, kuru darbināšanai izmanto fosilo kurināmo, nomainībai uz tādām, kuras enerģijas ražošanai izmanto atjaunojamus energoresursus.

Tai pašā laikā jāņem vērā, ka biomasas (koksnes kurināmā) izmantošanas veicināšana rada palielinātas putekļu emisijas gaisā, kas negatīvi ietekmē cilvēku veselību. Līdz ar to ir svarīga tādu iekārtu iegāde un uzstādīšana, kas rada zemākas putekļu emisijas. 2017. gada sākumā Eiropas Komisija ir pieņēmusi Eiropas Parlamenta un Padomes 2015. gada 25. novembra direktīvu (ES) 2015/2193 par ierobežojumiem attiecībā uz dažu piesārņojošu vielu emisiju gaisā no vidējas jaudas sadedzināšanas iekārtām, kuras prasības līdz 2017. gada beigām tiks pārņemtas arī Latvijas normatīvajos aktos. Tā kā jaunā direktīva nosaka stingrākas emisiju robežvērtības sadedzināšanas iekārtām ar nominālo ievadīto siltuma jaudu no 1 – 50

MW, tad uzņēmējam, veicot esošās iekārtas nomaiņu laika periodā līdz 2018. gada 20. decembrim būtu jāreķinās ar šajā direktīvā noteiktajām prasībām, kas atkarībā no iekārtas nominālās ievadītās siltuma jaudas stāsies spēkā – 2025. un 2030. gadā.

Saistības:

Atbalstu piešķirt, ja ražotāju organizācija ir uzņēmusies šādu saistību:

- jaunas energoiekārtas, kas darbojas ar atjaunojamās enerģijas avotiem, iegāde un uzstādīšana. Iegādājoties iekārtas ar nominālo ievadīto siltuma jaudu, sākot no 1 MW, laika periodā līdz 2018. gada 20. decembrim, kurās paredzēts izmantot koksnes kurināmo jāuzstāda tādas iekārtas, kas nodrošinās normatīvajā aktā par kārtību, kādā novērš, ierobežo un kontrolē gaisu piesārņojošo vielu emisiju no sadedzināšanas iekārtām esošajām iekārtām noteikto gaisu piesārņojošo vielu emisijas robežvērtību izpildi, kas stāsies spēkā – 2025.gadā (iekārtām ar jaudu no 5 - 50 MW) un 2030.gadā (iekārtām ar jaudu no 1 - 5 MW).

Iekāru uzturēšanas un izmantošanas izmaksas uzraudzības periodā (vismaz pieci gadi) ir obligāta prasība, kas nepretendē uz atbalstu.

Tiesības uz atbalstu ir ierobežotas. Uzstādītajai energoiekārtai tās uzraudzības periodā ir jānodrošina SEG emisiju samazinājums par vismaz 15 % gadā, salīdzinot ar esošās energoiekārtas pēdējo trīs kalendāro gadu vidējo SEG emisiju apjomu. SEG emisijas samazinājuma aprēķinu veic projekta iesniedzējs vai tā pieaicināts eksperts enerģētikas jomā. Lai nodrošinātu iegūtā rezultāta ticamību, aprēķinu rezultātam pievieno detalizētu, pamatotu un skaidri izsekojamo aprēķina gaitu.

Attaisnojamās izmaksas:

Faktiskie izdevumi (rēķini) par jaunu energoiekārtu iegādi, uzstādīšanu un projektēšanu, ja uzstādīto iekārtu jauda nepārsniedz ražotāju organizācijas pašpatēriņa jaudu attiecībā uz atzītiem produktiem.

Atbalsta apjoma aprēķināšana:

Pamatojoties uz faktiskajām izmaksām un Regulas Nr.1308/2013 34. panta nosacījumiem.

Ja ieguldījumi tiek aizstāti, aizstāto ieguldījumu atlikušo vērtību:

- a) pieskaita ražotāju organizācijas darbības fondam vai
- b) atņem no aizstāšanas izmaksām.

5.3.4. pasākums: Koģenerācija

Mērķis:

Samazināt fosilā kurināmā izmantošanu un paaugstināt enerģijas izmantošanas efektivitāti, aizstājot esošo ar atjaunojamo dabas resursu izmantojošu koģenerācijas iekārtu.

Pamatojums:

Viens no efektīvākajiem enerģijas ražošanas veidiem ir koģenerācijas iekārtu izmantošana. Koģenerācija ir vienlaicīga elektriskās (vai mehāniskās) enerģijas un siltuma enerģijas ražošana vienotā termodinamiskā ciklā. Sevišķi izdevīgi to izmantot ražošanas procesos, kur nepieciešama elektroenerģijas un siltumenerģijas vienlaicīga izmantošana.

Saistības:

Atbalstu piešķir, ja ražotāju organizācija ir uzņēmusies šādu saistību:

- jaunas atjaunojamo dabas resursu izmantojošas koģenerācijas iekārtas iegāde un uzstādīšana.

Jaunās atjaunojamo dabas resursu koģenerācijas sistēmas uzturēšana un izmantošanas izmaksas uzraudzības periodā (vismaz pieci gadi) ir obligāta prasība, kas nepretendē uz atbalstu.

Tiesības uz atbalstu ir ierobežotas. Uzstādītajai energoiekārtai tās uzraudzības periodā ir jānodrošina SEG emisiju samazinājums par vismaz 15 % gadā, salīdzinot ar esošās energoiekārtas pēdējo trīs kalendāro gadu vidējo SEG emisiju apjomu. SEG emisijas samazinājuma aprēķinu veic projekta iesniedzējs vai tā pieaicināts eksperts enerģētikas jomā. Lai nodrošinātu iegūtā rezultāta ticamību, aprēķinu rezultātam pievieno detalizētu, pamatotu un skaidri izsekojamo aprēķina gaitu.

Attaisnojamās izmaksas:

Izdevumi (rēķini) saistībā ar ieguldījumiem par jaunu atjaunojamo dabas resursu iekārtu iegādi, uzstādīšanu un projektēšanu, ja uzstādīto iekārtu jauda nepārsniedz jaudu, kas nepieciešama ražotāju organizācija patēriņam attiecībā uz atzītiem produktiem.

Atbalsta apjoma aprēķināšana:

Pamatojoties uz faktiskajām izmaksām un Regulas Nr.1308/2013 34. panta nosacījumiem.

Ja ieguldījumi tiek aizstāti, aizstāto ieguldījumu atlikušo vērtību:

- a) pieskaita ražotāju organizācijas darbības fondam vai
- b) atņem no aizstāšanas izmaksām.

Demarkācija ar LAP:

LAP ELFLA pasākumi	Vides programma	Nošķirtība
	5.3.1. pasākums: siltuma zudumu novēršana segtajās platībās	
	5.3.2. pasākums: efektīva kurināmā izmantošana segtajās platībās	
	5.3.3 pasākums: atjaunojamās enerģijas izmantošana	

	5.3.4. pasākums: koģenerācija	nodrošinās, ka Lauku attīstības programmas 2014.-2020. gadam augļu un dārzeņu sektorā nepārklāsies ar atbalstu šīs programmas ietvaros.
--	-------------------------------	---

5.4. Atkritumu rašanās novēršana un to apsaimniekošanas attīstība

5.4.1. pasākums: produktu audzēšanas atlikumu un atkritumu samazināšana

Mērķis:

Samazināt ražošanas procesā radīto atkritumu daudzumu, smalcinot un šķelidojot augu atliekas, iegādājoties bioloģiski noārdāmus materiālus un substrātus, kā arī izveidojot kompostēšanas laukumus.

Pamatojums:

Lai palielinātu gaismas daudzumu, segtajās platībās augus mulčē ar baltu plēvi un augu piesiešanai izmanto sintētisko auklu. Šie materiāli nonākot kompostā nesadalās, tādējādi ik gadu radot lielu atkritumu daudzumu. Tādēļ ir nepieciešams veicināt bioloģiski noārdāmā mulčējamā materiāla un bioloģiski noārdāmā sienamā materiāla izmantošanu, kurus pēc audzēšanas sezonas var kompostēt kopā ar augu atliekām, kā arī kokosa šķiedru substrāta izmantošanu segtajās platībās.

Veidojot augļu koku vainagus un izgriežot zarus, šos zarus, ja tie nav slimību un kaitēkļu izplatības avots, var sasmalcināt. Lietojot augu atlieku smalcinātāju un šķelidojamās iekārtas, tiek panākta atkritumu samazināšana, kā arī saražotās mulčas tālāka izmantošana apdobēs vai saimniecībā, kas ļauj uzturēt labvēlīgāku mitruma režīmu un barības vielu izmantošanu augsnē, kā arī samazināt herbicīdu lietošanas nepieciešamību – tādējādi tas ļoti cieši saistās ar bioloģisko un integrēto audzēšanas sistēmu.

Ik gadus pēc atklātā lauka un siltumnīcu kultūraugu audzēšanas sezonas beigām atkritumos nonāk liels daudzums augu atlieku un augu substrāta vietā izmantotās minerālvates. Pēc tam audzētājiem ir jārisina jautājums par šīs minerālvates utilizāciju vai arī nodošanu otreizējai pārstrādei. Lai samazinātu atkritumu daudzumu, kuri rodas saimniecībā pēc sezonas beigām, ir jāveicina minerālvates substrāta aizstāšana ar bioloģiski noārdāmo substrātu (piemēram, kokosšķiedras vai kokšķiedras) siltumnīcās, kā arī augu atlieku kompostēšana.

Visas iepriekšminētās darbības var samazināt atkritumu rašanos augļu un dārzeņu ražošanas nozarē.

Saistības:

Atbalstu piešķir, ja ražotāju organizācija ir uzņēmusies šādas saistības:

- bioloģiski noārdāmas mulčas polietilēnu un / vai bioloģiski noārdāmu uzsiešanas materiālu iegāde un izmantošana;
- bioloģiski noārdāma substrāta (kokosriekstu šķiedru) iegāde un izmantošana ne mazāk kā divas sezonas;
- kompostēšanas laukumu izbūve, kompostēšanas iekārtas uzstādīšana un lietošana komposta ražošanai. Saražotā komposta izmantošana ir obligāta prasība, kas nepretendē uz papildus atbalstu;
- šķeldojamo un augu atlieku smalcināmo iekārtu iegāde un izmantošana mulčēšanas materiāla ražošanai.

Saražotā mulčēšanas materiāla izmantošana uzraudzības periodā (vismaz pieci gadi) ir obligāta prasība, kas nepretendē uz atbalstu. Attiecināmas ir arī augu atlieku smalcināmās iekārtas.

Minimālais pieļaujamais saistību ilgums ir pieci gadi. Ja darbības programma ir īsāka par pieciem gadiem, saistības jāpagarina nākamajā darbības programmā.

Sakarā ar saistībām, kas minētas 3. un 4. punktā, atbalsta saņēmējam jānodrošina kompostēšanas laukums, šķeldojamo un augu atlieku smalcināmo iekārtu uzturēšana visā jauniegādātās iekārtas uzraudzības periodā (vismaz pieci gadi). Iekārtas uzturēšana ir obligāta prasība, kas nepretendē uz papildus atbalstu.

Attaisnojamas izmaksas:

Saistības (1) un (2): bioloģiski noārdāmo uzsiešanas materiālu un standarta materiālu izdevumu (rēķina) starpība;

Saistība (3): izdevumi (rēķini) saistībā ar ieguldījumiem, tostarp, izveidojot saimniecībā saražoto augu atlieku pagaidu uzglabāšanas un kompostēšanas laukumu un kompostēšanas iekārtas iegādi.

Saistības (4): Izdevumi (rēķini) saistībā ar ieguldījumiem par šķeldojamo un augu atlieku smalcināmo iekārtu iegādi.

Atbalsta apjoma aprēķināšana:

Faktiskās papildu izmaksas par materiālu iegādi, salīdzinot ar standarta materiālu vai ieguldījuma faktiskajām izmaksām un Regulas Nr.1308/2013 34. panta nosacījumiem.

Ja ieguldījumi tiek aizstāti, aizstāto ieguldījumu atlikušo vērtību:

- a) pieskaita ražotāju organizācijas darbības fondam vai
- b) atņem no aizstāšanas izmaksām.

Demarkācija ar LAP:

LAP ELFLA pasākumi	Vides programma	Nošķirtība
Pasākums “Ieguldījumi materiālajos aktīvos”	5.4.1. pasākums: produktu audzēšanas atlikumu un atkritumu samazināšana	Demarkācija starp ELFLA un ELGF Administratīvās procedūras nodrošinās, ka atbalsts Lauku attīstības programmas 2014.- 2020.gadam ietvaros augļu un dārzeņu sektorā nepārklāsies ar atbalstu šīs programmas ietvaros.

5.5. Darbības vidi saudzējošu pasākumu atbalstam

5.5.1. pasākums: apmācības un konsultācijas vidi saudzējošu pasākumu veiksmīgai ieviešanai

Mērķis:

Paaugstināt personālā kvalifikāciju vidi saudzējošo pasākumu veiksmīgai īstenošanai.

Pamatojums:

Saskaņā ar vides programmā iekļauto pasākumu ražotāju organizācijām vai tās biedriem īstenošanu un efektivitāti, nepieciešams veicināt atbalstu aktivitātēm (apmācībām un konsultācijām), lai nodrošinātu ražotāju organizācijai kvalificētu personālu.

Saistības:

Atbalstu piešķir, ja ražotāju organizācija ir uzņēmusies šādas saistības:

- ieviešot vismaz vienu vidi saudzējošu pasākumu, kas minēti nodaļā 5.1. līdz 5.4. sadaļā;
- izmantojot papildus kvalificētu personālu (apmācībām un konsultācijām), lai panāktu lielāku pozitīvo ietekmi uz vienu vai vairākiem vidi saudzējošiem pasākumiem.

Ražošanas organizācijas darbības programmā nepieciešams norādīt šāda papildus personāla kvalificēšanās nepieciešamību.

Attaisnojamās izmaksas:

Izmaksas (rēķini), kas saistītas ar darba laika samaksu par kvalificēšanos, apmācībām, konsultācijām, līgumā ar ārēju pakalpojumu.

Nepieciešami detalizēti dokumenti, kas parāda faktisko darba stundu skaitu un izpildītos uzdevumus, īpaši gadījumos, ja ražošanas organizācija ir izmantojusi savus darbiniekus vai biedrus.

Atbalsta apjoma aprēķināšana:

Pamatojoties uz apmācību un konsultāciju faktiskajām izmaksām un Regulas Nr.1308/2013 34. panta nosacījumiem.

Demarkācija ar LAP:

LAP ELFLA pasākumi	Vides programma	Nošķirtība
Zināšanu pārnese un informācijas pasākumi	5.5.1. pasākums: apmācības un konsultācijas vides pasākumu veiksmīgai ieviešanai	Demarkācija starp ELFLA un ELGF Administratīvās procedūras nodrošinās, ka atbalsts Lauku attīstības programmas 2014.-2020. gadam ietvaros augļu un dārzeņu sektorā nepārklāsies ar atbalstu šīs programmas ietvaros.

6. VIDI SAUDZĒJOŠU PASĀKUMU ILGUMS

Gadījumos, kad vidi saudzējoši pasākumi ir līdzīgi LAP agrovides un klimata vai bioloģiskās lauksaimniecības pasākumiem, tiks piemērots iepriekšminētiem LAP pasākumiem noteiktais saistību perioda ilgums.

Gadījumos, kad darbības programmas ilgums ir mazāks (t.i., 3 vai 4 gadi) vai ilgāks nekā iepriekš minētais ilgums, ražotāju organizācijām ir pienākums turpināt vidi saudzējošus pasākumus, pārnesot tos uz nākamo savu darbības programmu, līdzīgi kā LAP agrovides un klimata vai bioloģiskās lauksaimniecības pasākumus, izņemot pamatotus iemeslus, balstoties uz darbības programmas vidus posma novērtējumu, kas paredzēts Regulas (ES) Nr. 2017/891 57. panta 3. punktā.

Šī ilguma prasība ir skaidri norādīta vides aizsardzības pasākumu aprakstos. Nākotnē, vajadzības gadījumā, šai prasībai jāattiecas arī uz citām darbībām vides jomā, kas tiks iekļautas vides programmā.

**Ministru kabineta 2009. gada 15. septembra Noteikumu Nr. 1056
„Lauksaimniecības produktu integrētās audzēšanas, uzglabāšanas un
marķēšanas prasības un kontroles kārtība” prasības**

1. Kultūraugus audzē atbilstoši audzēšanas tehnoloģijai.
2. Katram kultūraugam izstrādā mēslošanas plānu, pamatojoties uz katra lauka augšņu agroķīmiskās izpētes vai augsnes analīžu rezultātiem, kas nav vecāki par septiņiem gadiem. Augsnes agroķīmiskās analīzes veic akreditēta laboratorija. Lauksaimniecībā izmantojamai zemei, kas atrodas īpaši jutīgajā teritorijā, mēslošanas plānu izstrādā saskaņā ar normatīvajiem aktiem par ūdens un augsnes aizsardzību no lauksaimnieciskās darbības izraisīta piesārņojuma ar nitrātiem. Kultūraugus mēslo agronomiski piemērotā laikā ar mēslošanas līdzekļiem, kuru sastāvs apmierina mēslošanas plānā aprēķināto augu barības elementu vajadzību.
3. Lai aizsargātu derīgos organismus, pēc iespējas saglabā derīgo organismu mājvietas – piemēram, atsevišķi augošus krūmu pudurus, vecus kokus, akmeņu kaudzes (krāvumus) – un veic citus pasākumus, lai veicinātu bioloģiskās daudzveidības saglabāšanos..
4. Nosakot nepieciešamos augu aizsardzības pasākumus:
 - a. aktīvās veģetācijas periodā regulāri pārbauda konkrēto lauku un veic kaitīgā organisma izplatības dinamikas un augu attīstības novērojumus, kurus dokumentē;
 - b. izmanto vispārējo brīdinājuma sistēmu vai citu pieejamo informāciju par kaitīgā organisma parādīšanos un prognozi par tā attīstību;
 - c. izmanto informāciju par Latvijā pieejamiem un dienesta mājaslapā publicētiem kaitēkļu un slimību kaitīguma sliedzņiem, lai pieņemtu lēmumu par augu aizsardzības līdzekļu lietošanu kaitīgo organismu ierobežošanai.
5. Pēc iespējas izmanto piemērotas un efektīvas bioloģiskās, mehāniskās vai agrotehniskās kaitīgā organisma ierobežošanas metodes. Latvijā reģistrētus ķīmiskos augu aizsardzības līdzekļus lieto tikai tādā gadījumā, ja, izmantojot minētās metodes, vēlamo rezultātu nav iespējams iegūt vai ir sasniegts tāds kultūraugu bojājuma līmenis, ka šo metožu izmantošana radīs ražas zudumu.
6. Lai novērstu kaitīgo organismu izplatīšanos, tīra noliktavas, glabātavas, iekārtas, tehniku un instrumentus.
7. Lieto iespējami mazāko augu aizsardzības līdzekļa reģistrēto devu vai līdzekli lieto atsevišķās lauka vietās, izvērtējot, vai riska līmenis veģetācijai ir pieņemams un nepalielina pret augu aizsardzības līdzekļiem izturīgo kaitīgo organismu populāciju attīstību.

8. Lai izvairītos no iespējamās kaitīgā organisma rezistences rašanās, augu aizsardzības līdzekli lieto, ievērojot marķējumā dotās norādes par rezistences veidošanās riska ierobežošanu.

9. Saimniecībā izveido uzskaites sistēmu, kurā par katru lauku norāda specifisku informāciju:

9.1. lauka nosaukums vai numurs un platība;

9.2. audzētā kultūrauga suga un šķirne, kā arī priekšaugi;

9.3. īstenotie sēklas vai stādāmā materiāla sagatavošanas pasākumi. Ja izmantota kodne, norāda tās nosaukumu, devu, apstrādāto daudzumu un apstrādes datumu;

9.4. sējas vai stādīšanas datums, izsējas norma vai izstādīšanas biežība;

9.5. agrotehniskie pasākumi un to veikšanas datums;

9.6. mēslošanai izmantoto līdzekļu veids un devas fiziskajās vienībās, minerālmēsļu pamatsastāvs un iestrādes datums;

9.7. kaļķošanas vai ģipšošanas datums un izmantotā materiāla deva fiziskajās vienībās, ja tāds pasākums ir īstenots;

9.8. kaitīgā organisma izplatības dinamika un kultūrauga attīstības stadija;

9.9. izmantotie mehāniskie, bioloģiskie, agrotehniskie vai ķīmiskie augu aizsardzības pasākumi, norādot arī lietotā augu aizsardzības līdzekļa nosaukumu, devu, apstrādāto platību, apstrādes datumu un apstrādes pamatojumu;

9.10. ražas novākšanas datums un iegūtās ražas daudzums;

9.11. citi ar kultūrauga audzēšanu saistītie darbi (piemēram, augu barošanās diagnostika, laistīšana).

10. Stādāmā materiāla, sēklu, augu aizsardzības līdzekļu, mēslošanas, kaļķošanas un ģipšošanas līdzekļu pirkumu apliecinošos dokumentus, augu pases vai etiķetes, sēklu sertifikātus, kā citus minētos uzskaites datus glabā trīs gadus. Agroķīmiskās izpētes vai augšņu analīžu rezultātus glabā līdz atkārtotās izpētes vai analīžu rezultātu saņemšanai.

11. Pākšaugus vienā laukā audzē ne biežāk kā reizi trijos gados.

12. Audzējot baltos, sarkanos un Savoņas galviņkāpostus, ziedkāpostus, brokoļus, Briseles kāpostus, Pekinas un Ķīnas kāpostus, kolrābjus, kāļus, rāceņus, rutkus un redīsus (turpmāk – krustziežu dzimtas dārzeni), ievēro augu maiņu. Sējumos, kuros neievēro augu maiņu, audzē starpkultūras, izņemot krustziežu dzimtas augus.

13. Gurķus, kabačus, patisonus, ķirbjus, bietes, lapu dārzenus, sīpolus, ķiplokus, puravus, tomātus, papriku, burkānus, selerijas, pētersīļus, pastinākus, dilles un ķimenes atklātā laukā vienā un tajā pašā vietā audzē ne biežāk kā reizi trijos gados.

14. Burkānus, selerijas, pētersīļus, pastinākus, dilles un ķimenes neaudzē laukā, kurā iepriekšējā sezonā audzēti kartupeļi, un laukā, kas inficēts ar nematodēm *Meloidogyne spp.*, *Pratylenchus spp.* un *Heterodera spp.*

15. Krustziežu dzimtas dārzeņu, biešu, burkānu, seleriju, pētersīļu, pastinaku, diļļu un ķimeņu audzēšanai izmanto kodinātu sertificētu vai standarta sēklas materiālu.

16. Lapu dārzeņu, tomātu, paprikas, sīpolu, ķiploku un puravu audzēšanai izmanto sertificētu vai standarta sēklas materiālu.

17. Zemes vienā un tajā pašā vietā audzē ne ilgāk kā četrus gadus pēc kārtas. Atkārtoti tajā pašā vietā zemes stāda ne ātrāk kā pēc triju gadu pārtraukuma. Ierobežojums neattiecas uz laukiem, kuros zemes audzē kūdras maisos un attiecīgi maina substrātu.

18. Augļkoku un ogulāju stādīšanai izmanto pārbaudītu standarta vai sertificētu pavairojamo materiālu. Zemeņu audzēšanai izmanto pārbaudīta standarta, sertificētu vai pašaudzētu stādāmo materiālu, kas ņemts no speciāli ierīkota mātesaugu lauka.